

Aleg. 40.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z wnioskiem reorganizacji Oddziału manipulacyjnego.

Wysoki Sejmie!

Na sesji wiosennej 1892 roku uchwalił Wysoki Sejm nową organizację oddziału konceptowego, techniczno-drogowego, melioracyjnego, rachunkowego i kasowego. We wszystkich tych oddziałach nastąpiło pomnożenie personalu urzędników odpowiednio do zwiększonych czynności i rozszerzających się ciągle agend Wydziału krajowego.

Oddział manipulacyjny nie został objęty tą reorganizacją, ponieważ Wydział krajowy przed postawieniem wniosków swoich w tej mierze Wysokiemu Sejmowi pragnął się przekonać na podstawie dłuższych doświadczeń, o ile reorganizacja tego działu służby krajowej potrzebną jest dla zapewnienia prawidłowego toku administracji a dopuszczalną ze względu na budżet krajowy.

Etat urzędników manipulacyjnych Wydziału krajowego datuje od r. 1866, w którym uchwałą Wys. Sejmu z dnia 3 Marca t. r. ustanowiony został w liczbie dziewięciu osób (dyrektor, archiwista, protokolista i sześciu kancelistów). Przy reorganizacji służby krajowej dokonanej uchwałą sejmową z dnia 3 Stycznia 1874 r. etat ten nie uległ żadnej zmianie, dopiero uchwałą sejmową z dnia 4 Października 1878 r. utworzono nową posadę ekspedytora, skutkiem czego liczba urzędników manipulacyjnych wzrosła do 10. Uchwałą sejmową z dnia 13 Lipca 1880 r. zwiększono wprawdzie personal jeszcze o jednego urzędnika, ale w ten sposób, że zwinęto dwie posady kancelistów natomiast zaś utworzono trzy posady asystentów manipulacyjnych, która to zmiana nie pociągnęła za sobą żadnego obciążenia budżetu.

Od tego czasu, a więc od lat przeszło trzynastu nie zaszła już żadna dalsza zmiana w etacie urzędników manipulacyjnych, który przeto jest następujący:

Dyrektor kancelaryi	1
Archiwista, expedytor, protokolant razem	3
Kancelistów	4
Asystentów manipulacyjnych	3
razem osób	<hr/> 11

Nadmienić wypada, że oprócz tych 11 posad etatowych istnieją od r. 1890 dwie nadetatowe utworzone przez Wydział krajowy dla zastąpienia dwóch urzędników manipulacyjnych, zatrudnionych stale w innych oddziałach. Dwie te posady mają uzasadnienie w budżecie ale nie w etacie przez Wysoki Sejm uchwalonym i powiększają tylko nominalnie liczbę urzędników manipulacyjnych, faktycznie bowiem tylko 11 pełni służbę w manipulacji.

Wydział krajowy nie zamierza przytaczać tu szeregu cyfr na dowód jak dalece wzrosły czynności manipulacyjne od r. 1880, w którym ostatnie pomnożenie personalu manipulacyjnego nastąpiło. Wszakże fakt powiększenia etatu urzędników wszystkich innych oddziałów, uchwalonego przez Wys. Sejm w r. 1892 dowodzi, że Wys. Sejm przekonał się, że czynności w tych oddziałach znacznie wzrosły a tem samem pośrednio uznał także, że i oddziałowi manipulacyjnemu przybyło wiele pracy. To bowiem jasnym jest dla każdego, komu nie obcy wewnętrzny tok urzędowania, że zwiększony ruch w biurach wywołać musi wzrost pracy w oddziale manipulacyjnym.

Wprawdzie część pracy manipulacyjnej załatwianą bywa w Wydziale krajowym jak zresztą także we wszystkich prawie innych urzędach nie przez stałych urzędników, ale przez pracowników płatnych dziennie, t. z. dyurnistów.

Ale porównanie wydatków na dyurnistów manipulacyjnych w r. 1880 z kredytem na ten cel na rok 1893 uchwalonym, przekona, że i pod tym względem nie było odpowiedniej proporcji między zwiększeniem sił a przyrostem pracy. Zresztą pomoc ze strony tego rodzaju sił niestałych, nie zawsze dostatecznie ukwalifikowanych i z urzędem ściślej niezwiązanych, tylko w pewnych granicach może być skuteczną i pożądaną, a granice te, możemy to śmiało powiedzieć, w oddziale manipulacyjnym Wydziału krajowego zostały o wiele przekroczone.

Wykaże to, sądzimy, najlepiej porównanie stosunku między liczbą urzędników manipulacyjnych a dyurnistów w Namiestnictwie a u nas. Podczas gdy tam na 32 urzędników stałych jest dyurnistów 40, czyli 5 dyurnistów na 4 urzędników, w Wydziale krajowym na 11 urzędników jest dyurnistów 25, wypada więc prawie 10 dyurnistów na 4 urzędników.

Stosunek to z pewnością anormalny a następstwa wynikające ztąd dla urzędu w wysokim stopniu niekorzystne. Przy rozszerzonej bowiem obecnie działalności urzędowej Wydziału krajowego, nawet ważne postępowania służbowe muszą być stale poruczane ludziom, których odpowiedzialność nie jest zaostrzona przysięgą służbową a stopień zaufania, jakie w nich pokładać można, nie zagwarantowany widokami przyszłości. Ten stan rzeczy istniejący trwale jak rok długi, zmienia się jeszcze na niekorzyść w czasie obrad sejmowych, gdy trzech albo czterech urzędników manipulacyjnych musi pełnić służbę w kancelaryi sejmowej; wtedy już nawet ważniejsze agendy muszą być powierzone pracownikom dziennie płatnym.

Uchwałą z dnia 26. listopada 1890. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby przedstawił projekt reorganizacji etatu swoich urzędników w kierunku zniesienia instytucji dyurnistów. Uchwała ta odnosiła się wyraźnie tylko do oddziałów koncepcyjnego, technicznego i rachunkowego. a intencja w niej zawarta znalazła urzeczywistnienie w uchwałach W. Sejmu z 28. marca, 1. 2. i 6. kwietnia 1892. któremi etat urzędników tych oddziałów został zreorganizowany. Obecnie gdy chodzi o reorganizację oddziału manipulacyjnego byłoby słusznem aby powyższa zasada, choćby w mierze ograniczonej nieco, znalazła zastosowanie także do dyurnistów oddziału manipulacyjnego.

Przemawiają za tem nie tylko, względy urzędowe ale także względy słuszności.

W licznym szeregu dyurnistów manipulacyjnych Wydziału krajowego, znajdują się ludzie którzy od lat kilkunastu a nawet dłużej pełnią służbę bez przerwy i ku zupełnemu zadowoleniu władzy przełożonej.

Pozyskać tych ludzi na stałe jest w interesie urzędu, zapewnić im przyszłość za długoletnią uczciwą i pożyteczną służbę byłoby niezawodnie rzeczą słuszną.

Jakkolwiek Wydział krajowy upatruje w nich przyszłych swych stałych urzędników, to jednak w terażniejszych warunkach przy tak nielicznym etacie widoki posunięcia ich na stałe posady są bardzo odległe a dla niektórych pozostałyby może na zawsze nieziszczonym marzeniem. Tylko w razie rozszerzenia etatu stałych urzędników, daną byłaby Wydziałowi krajowemu możność ustalenia bytu tych ludzi.

Poza tymi starszymi wiekiem i służbą pozostanie zawsze jeszcze liczny szereg pracowników dziennych, co do których Wydział krajowy żadnej nie proponuje zmiany. Ale są to przeważnie ludzie młodzi, którzy swoją obecną sytuację uważają tylko za przejściową i dla których, jeżeli n. p. są studentami uniwersytetu, dyurnum jest bardzo pożądaną i bardzo wydatną pomocą. Tym zresztą z pomiędzy nich, którzy zechcą utrzymać się w służbie Wydziału krajowego i złożą dowody użyteczności dla urzędu, daną będzie przez utworzenie nowych stałych posad możliwość rychlejszego niż dotychczas ustalenia swego bytu.

Z tych powodów postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na pomnożenie etatu urzędników manipulacyjnych, a to przez utworzenie trzech nowych posad stałych pisarzy etatowych z płacą po 600 zł. i trzema dodatkami pięcioletnimi po 50 zł. tudzież trzech posad aplikantów manipulacyjnych z płacą po 360 złr. rocznie.

Wydatek z tego powodu wynoszący na teraz rocznie 2880 złr. nie zaciężyłby na funduszu krajowym albowiem o taką kwotę ryczałt na dyurnistów manipulacyjnych zostałby zmniejszony.

Zarazem uprasza Wydział krajowy, aby dwie nadetatowe posady asystentów manipulacyjnych, istniejące od roku 1890. a mające dotychczas uzasadnienie tylko budżetowe, wciągnięte zostały w etat.

Skreślenie tych posad utworzonych dla zastąpienia dwóch urzędników pełniących stale służbę w innych oddziałach, uszczupliłoby bowiem dzisiejsze i tak niedostateczne siły i spowodowałoby faktyczne obniżenie wydatku na manipulację.

Wydział krajowy wnosi.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Etat urzędników manipulacyjnych Wydziału krajowego stanowią:

1 Dyrektor kancelaryi, płaca	2000 złr.
wolne pomieszkanie, 48 metrów sześciennych drzewa opałowego	
dodatek na fiakry rocznie	50 „
trzy dodatki pięcioletnie po	200 „
1 A rehiwista, płaca	1500 „
dodatek aktywalny	300 „
trzy dodatki pięcioletnie po	175 „
1 Expedytor, płaca	1300 „
dodatek aktywalny	270 „
trzy dodatki pięcioletnie po	160 „
1 Protokolista, płaca	1200 „
dodatek aktywalny	240 „
trzy dodatki pięcioletnie po	150 „
4 kancelistów, płaca	1000 „
dodatek aktywalny	200 „
trzy dodatki pięcioletnie po	100 „
5 asystentów, płaca	700 „
dodatek aktywalny	100 „
trzy dodatki pięcioletnie po	50 „
3 pisarzy etatowych, płaca	600 „
trzy dodatki pięcioletnie po	50 „
3 aplikantów adjutum	360 „

II. Aplikanci oddziału manipulacyjnego nie są stałymi urzędnikami, nie mają prawa do pięcioletnia ani do emerytury, a zamiast przysięgi składają przyrzeczenie.

Od aplikantów wymaga się tych samych kwalifikacyj jakie są przepisane w ustanowie służbowej dla stałych urzędników oddziału manipulacyjnego.

III. Ryczałt na dyurnistów manipulacyjnych w Rubr. II. poz. 24 d) budżetu krajowego zmniejsza się począwszy od r. 1894 o 2880 zł. rocznie.

Z Rady Wydziału krajowego Król. Galicyi i Lodomerji wraz z W. Ks. Krakowskiem.

We Lwowie dnia 12 grudnia 1893.

Marszałek Krajowy :

Sanguszko w. r.

Sprawozdawca ;

Antoni Chamiec w. r.

Członek Wydziału krajowego.